

Кнопка 1

Перед початком екскурсії залими імператорського палацу пропонуємо вам ознайомитися з принципом роботи аудіогіда. Аби прослухати пояснення до експонатів та історію життя однієї з найвідоміших німецьких принцес, потрібно послідовно натискати на кнопки, згідно з номерами, вказаними в експозиції нашого музею...

Утомлені тригодинним очікуванням пасажери енергійно просувалися салоном літака. Альона дійшла до дев'ятого ряду та прилаштувала наплічник на порожнє крісло в проході. На всю довжину відсіку для ручної поклажі розтягнулася шуба бірюзового кольору та кілька пакетів із д'юті-фрі. Власниця шуби сиділа біля ілюміна-

тора й водила пальцем по екрану телефона. Альона скоса зиркнула на супутницю. «Не сварити муся. Наплічник можу поставити, наприклад, на підлогу. Не хочу ні з ким розмовляти», — вона байдужо кинула мокру куртку на довгововний бірюзовий поліестер, захрюпнула відсік і ступила крок до крісла посередині.

«Вона пристебнулася моїм ременем!» — Альона зібрала губи, ніби розсмоктуючи м'ятний льодяник, і подумала, як краще звернутися до попутниці. «Ідіотка, коза, шопоголічка...» — вона всміхнулася й повернулася до пасажирки біля вікна.

— Entschuldigung, sie haben sich mit meinem Gurt angeschnallt*.

— Чорт забирай! — похопилася дама, ледве не випустивши телефон. — Ups, es tut mir leid, ich war abgelenkt worden**.

«Чорт!» — колишні співвітчизники напружували Альону десь так само, як дієтологи. Причини різні, емоції — ні.

«Так-так, із вами, фройляйн, буде складно. Ви значимося спершу з вашими точними параметрами, аби дібрати якнайефективніший...» — зазвичай у цей момент попередньої консультації Альона стурбовано діставала з кишені службовий телефон і втікала геть, пояснюючи дієтологів, що її терміново викликали в лікарню до пацієнта.

* Перепрошую, ви пристебнуті моїм ременем.

** Ups, мені шкода, я відволіклася.

А в приватній психіатричній лікарні вона завжди невдоволено гмикала, коли пацієнти цікавилися:

— А ви звідки приїхали, фрау лікар?

— А хіба це має бодай якесь значення? Зараз ми говоримо виключно про вас, — вимова в Альони була ідеальною, однак іммігранти звертали увагу на прізвище «Левіна», сподіваючись розговорити «лікарку». Вони очікували особливого ставлення до себе. «Ми ж свої люди», — натякали вони на щедрю вдячність, наважувалися прийти з презентами. З російськомовними пацієнтами доводилося знову запускати в голові орфографічні й тлумачні словники, довго й нудно пояснюючи, що «фрау лікар» добре заробляє і, на жаль, не може розголошувати розмір заробітної платні, адже це комерційна таємниця, але цукерок із коньяками точно не потребує.

«Один, два, три, чотири, п'ять», — повільно рахувала подумки Альона. До двадцяти. Двадцять хвилин — максимальний час очікування, необхідний, аби почути «рідну» мову на вулицях Ганновера. Двадцять! Двадцять років день за днем Альона клеїла стіну в техніці пап'є-маше з туалетного паперу, аби відмежуватися від батьківщини.

Спершу видавалося, що все навпаки: необхідно виписати номери телефонів і адреси друзів незмивним маркером просто на білих шпалерах найманої квартири. Забути привітати когось із днем народження — злочин. Ну як же?! Але от — друзі

починають мовчати в слухавку. «Ой, ну я не знаю, що тобі ще розповісти... Хіба тобі таке цікаво? Тебе ж це тепер не стосується...» — і смішок, аби розрядити ситуацію. А у відповідь на повідомлення про закінчення мовної школи отримуєш «Умгу, класно...». У який момент той, хто поїхав, припиняє бути для друзів улюбленим щовечірнім ток-шоу? Коли його записують на диск «улюблені старі фільми»? Ключове слово — «старі». «Мені ще два роки доведеться провчитися, аби працювати тут лікарем. З варіантів університетів...» — позіхання на іншому кінці дроту.

Соціал^{*} давав можливість статовозрілим членам родини мешкати окремо. Звісно, житло було орендованим, а не власним, зате це допомагало адаптуватися та звикнути до орндунгу^{**}. «Сміття викидати лише в цей бак! Не галасувати! Не харашувати майданчики сходів!» — спершу заборони драгували. Знову безсилля перед рамками. Однак для вихідців із пострадянських країн це було цікавим експериментом. Мало хто з них міг повихвалитися схожими житловими умовами до еміграції. Якраз перед від'їздом Левіних у магазині «Дитячий світ» відкрився цілий відділ із неймовірними довгоногими ляльками у сліпучих сукнях. Величезну вітрину опосідали ляль-

* Грошова допомога, що її надають непрацевлаштованим репатріантам.

** Стереотипований лад життя в землях Німеччини.

кові будинки з яскравими диванами, чайними столиками й торшерами. Нове житло в Ганновері з веселеньким синім кухонним гарнітуром та жалюзі на вікнах видалося Альоні таким ляльковим будиночком. Вона захоплено вивчала правила гри. Своя кухня, ванна й туалет, велика кімната і спальня. Імператорські апартаменти! І не потрібно запитувати дозволу батьків, аби когось до себе запросити.

Тепер батьки телефонували, перш ніж забігти в гості. «Не страшно жити з відчиненими дверима?» — запитав якоесь батько. Він приніс котлети власного приготування «для Альосі», а донька й не помітила, що батько не подзвонив у двері. Вона щойно поклала слухавку після розмови з колишньою однокурсницею: виявляється, колишній хлопець Альони одружився. «Колишній-колишній-колишній» — звук такий, ніби мокре осіннє листя хтось ногами розворушив. «Кажу тобі, донечко, у тебе двері стояли відчинені», — тоді батько опустив на підлогу сумку з каструлькою та поцілував Альону в маківку. Вона пообіцяла зачиняти вхідні двері. І менше витрачатися на телефонні розмови. В усіх сенсах...

Альона не звернула уваги, коли голоси перехожих на вулиці припинили бути білим шумом. Через чотири роки? Через п'ять? В одній казці зачарований герой упізнавав товаришів по нещастю за виколюпуванням родзинок із булки. Через п'ять років Альона почала впізнавати колишніх

співвітчизників за тривогою в очах та напружен-
ням лицьових м'язів. Спершу було цікаво:

— А ви давно тут?

— Ох, фух! Четвертий рік. Я зазвичай ходжу
в магазин на...— сипалися явочні адреси мага-
зинів зі знайомими продавцями, де можна спокій-
но говорити, як удома; дати приїзду «наших» ар-
тистів; надміру детальна інформація про всіх
родичів, які також переїхали.

— А ви заміжня? Я просто до того, що мій
племінник десь вашого віку...

— Я зустрічаюся... — Альона церемонно відсту-
пала на крок.

Зазвичай унімечені тітоньки так легко не зда-
валися та розписували всі чесноти своїх неодру-
жених племінників. «Що не крок, то принц!» —
подумки сміялася Альона й урочисто обіцяла
обов'язково познайомитися при нагоді.

Вагома частка емігрантського середовища уяв-
ляла себе аристократами у вигнанні. Тому тусов-
ки в культурних центрах і церквах цілком мог-
ли би правити за врочисті бенкети монарших
династій. Основні цілі таких заходів — вигулю-
вання коштовностей, оновлення масиву пліток
і підбір удакої партії для дітей, молодших сестер
чи братів. Коли йшлося про збереження популя-
ції, особливо вередувати не доводилося.

Реверанси, фальшиві посмішки й діаманти —
все як при імператорських дворах. Навряд чи
герцоги, барони чи князі в призахідних роках

дев'ятнадцятого століття обговорювали розпро-
дажі в «Лідл» чи вартість незлецького ремонту
сантехніки. А там — хтозна.

— А що, Давидик ваш іще не визначився? — по-
правляючи лорнет, запитувала якась герцогиня.

— Ще молодий, — повідомляла мати тридця-
тирічного баронета й погигикувала, демонструю-
чи напomadжені зуби. Того ж вечора за чаєм із ку-
хенами герцогиня невідмінно повідомляла всім
зацікавленим особам, що Давидик поки що са-
мотній, але п'є. Як то кажуть, товар у наявності,
але є нюанси.

Молодша сестра Альони знайшла собі кавале-
ра ще в Sprachschule^{*}. Він квапливо пред'явив її
батькам і численній рідні, очевидно для того, аби
забронювати цю дівчину в базах наречених усіх
земель Німеччини.

Альона виходила в люди лише заради мами.
Зовсім не для того, щоб заспокоїти батьків і по-
знайомитися з хлопцем. Це була «дівчача» солідар-
ність. Мама потребувала компаньйонки, аби її
прийняли в нове коло спілкування, де можна
було не зменшувати гучності при слові «синагога».
Маму страшенно тішили розмови її нових подруг:

— Соніна невістка ніяк не розвиває дитину!
Могла б возити бодай на малювання! — хвилюва-
лася одна з них за долю свого двоюрідного онука.

* Пирогами.

** Мовна школа.